

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5MCdo/4/2013
Identifikačné číslo spisu:	1206217906
Dátum vydania rozhodnutia:	16.12.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1206217906.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej Slovenskej republiky - Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Bratislave, so sídlom v Bratislave, Špitálska 14, proti povinnému P. P. t.č. na neznámom mieste, zastúpenému opatrovníčkou Janou Gavajdovou, zamestnankyňou Okresného súdu Bratislava II, o vymoženie 33,19 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 37 Er 4747/2006, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 11. januára 2012, sp.zn. 18 CoE 632/2010 a uzneseniu Okresného súdu Bratislava II z 9. novembra 2009, č.k. 37 Er 4747/2006-11, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie o d m i e t a .

Povinnému nepriznáva náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

Odôvodnenie

Oprávnená podala 24. júla 2006 súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na vymoženie sumy 33,19 € (1.000,- Sk) s príslušenstvom. Povinnosť zaplatiť túto sumu bola povinnému uložená rozhodnutím Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave z 18. júna 2004 č.k. AA 882751; tento exekučný titul nadobudol právoplatnosť 18. júna 2004 a vykonateľnosť 4. júla 2004.

Na základe žiadosti súdneho exekútora podanej 28. júla 2006 Okresný súd Bratislava II vydal 20. novembra 2006 pod sp.zn. 37 Er 4747/2006-3 poverenie na vykonanie exekúcie pre vymoženie uloženej pokuty a trov exekúcie.

Okresný súd Bratislava II uznesením z 11. mája 2009, č.k. 37 Er 4747/2006-5 exekúciu zastavil. Zastavenie exekúcie odôvodil s poukazom na ustanovenie § 57 ods. 2 Exekučného poriadku tým, že exekučný titul už nemožno vykonať, lebo uplynula trojročná prekuzívna lehota v zmysle § 88 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

Následne Okresný súd Bratislava II uznesením z 9. novembra 2009, č.k. 37 Er 4747/2006-11 uložil

oprávnenej povinnosť zaplatiť súdnemu exekútorovi trovy za výkon exekučnej činnosti vo výške 47,80 € v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto uznesenia. O trovách exekúcie rozhodol podľa § 196 a § 200 ods. 2 Exekučného poriadku v spojení s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti SR č. 288/1995 Z.z. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov. Uvedené uznesenie nadobudlo právoplatnosť 14. februára 2012.

Na odvolanie oprávnenej proti uzneseniu o trovách exekúcie Krajský súd v Bratislave uznesením z 11. januára 2012, sp.zn. 18 CoE 632/2010 uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil a povinnému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení uznesenia konštatoval, že k zastaveniu exekúcie nedošlo zavinením povinného, ale márnym uplynutím času ako objektívnej kategórie a nie je preto možné zaviazat' na náhradu trov exekúcie povinného. Zodpovednosť za výsledok exekučného konania má oprávnená, keďže ide o jej procesný neúspech (pohľadávka oprávnenej nebola uspokojená). S poukazom na ustanovenie § 219 ods. 1 O.s.p. napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 224 ods. 1 O.s.p. v spojitosti s § 142 ods. 1 O.s.p..

Na základe podnetu oprávnenej podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 11. januára 2012, sp.zn. 18 CoE 632/2010 a uzneseniu Okresného súdu Bratislava II z 9. novembra 2009, č.k. 37 Er 4747/2006-11. Podľa právneho názoru generálneho prokurátora môže súd uložiť oprávnenej osobe povinnosť uhradiť nevyhnutné trovy exekúcie v zmysle § 203 ods. 1 a ods. 2 Exekučného poriadku len v prípade, ak dôjde k zastaveniu exekúcie jej zavinením, alebo ak sa exekúcia zastaví z dôvodu, že majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie. Predmetné zákonné ustanovenie upravuje výnimku zo zásady zakotvenej v ustanovení § 197 Exekučného poriadku, v zmysle ktorej náklady na výkon exekučnej činnosti uhrádza povinný. V predmetnej veci nebol splnený žiaden zákonom stanovených predpokladov, keď nebol naplnený dôvod na použitie výnimky stanovenej v § 203 ods. 1 a ods. 2 Exekučného poriadku. Mal za to, že pokiaľ oprávnená osoba podala včas návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia, resp. na vykonanie exekúcie, neprichádza do úvahy jej procesné zavinenie na zastavení exekúcie z dôvodu straty účinnosti exekučného titulu v dôsledku uplynutia prekluzívnej lehoty určenej na jeho vykonanie. Oprávnená nemohla postup súdu vo vykonávacom konaní, resp. postup súdneho exekútora v exekučnom konaní, ako i dĺžku trvania tohto konania, teda ani prípadné vykonanie exekučného titulu do straty jeho účinnosti v priebehu konania ovplyvniť. Okrem toho, súd by bol povinný exekúciu zastaviť i z úradnej moci, ak by zistil stratu účinnosti exekučného titulu v priebehu konania. Náhradu nevyhnutných nákladov na vykonanie exekúcie možno uložiť oprávnenému podľa § 203 ods. 2 Exekučného poriadku aj vtedy, ak dôjde k zastaveniu exekúcie z dôvodu, že majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie. Nedostatok majetku povinného na náhradu trov exekúcie však musí byť v exekučnom konaní preukázaný. Procesné zavinenie oprávnenej nemožno bez ďalšieho založiť iba na jej dispozičnom úkone- podaní návrhu na vykonanie exekúcie. Riziko neúspechu exekúcie musí znášať súdny exekútor, pokiaľ povinnosť nahradiť trovy exekúcie nemožno uložiť povinnému ani oprávnenému. V závere generálny prokurátor poukázal na rozhodovaciu činnosť ústavného súdu Českej republiky (III. ÚS 1226/2008) a rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (Van der Musselle proti Belgicku). Z týchto dôvodov generálny prokurátor navrhol, aby mimoriadnym dovolaním napadnuté a na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.) spočívajúce uznesenia odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa boli zrušené a vec vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Oprávnená sa vo svojom vyjadrení stotožnila s obsahom mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora, keď nezistila dôvody na jeho doplnenie alebo zmenu.

Povinný sa k mimoriadnemu dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.

Podľa § 243e ods. 1 O.s.p. ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f O.s.p.), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie. Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 O.s.p.).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát konštatoval porušenie čl. 6 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci oproti právnemu názoru vnútroštátnych súdov, ktoré vec s konečnou platnosťou prerokovali a meritórne rozhodli (porovnaj *Roseltrans proti Rusku* z roku 2005). Opakovane tiež zdôraznil, že v záujme právnej istoty by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté a k ich zrušeniu by malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných väd [viď napríklad *Abdullayev proti Rusku* (rozsudok z roku 2010)], resp. závažných pochybení [viď *Sutyazhnik proti Rusku* (rozsudok z roku 2009)]. Za takú vadu alebo pochybenie však nemožno v žiadnom prípade považovať to, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory.

Zároveň ESLP opakovane dospel - na základe sčasti odlišných úvah - aj k názoru, že k porušeniu čl. 6 Dohovoru dochádza tiež vtedy, ak je právoplatné a záväzné rozhodnutie súdu zrušené v rámci mimoriadneho prieskumu, ktorý presadil taký subjekt odlišný od účastníkov konania, len na úvahe ktorého bolo posúdenie vhodnosti alebo potreby podania mimoriadneho opravného prostriedku iniciujúceho tento mimoriadny prieskum (viď napríklad rozhodnutia ESLP vo veci *Kutepov a Anikeyenko proti Rusku* z roku 2005 a vo veci *Tripon proti Rumunsku* z roku 2008). Inštitút veľmi podobný mimoriadnemu dovolaniu upravenému v Občianskom súdnom poriadku bol predmetom skúmania ESLP vo veci *Tripon proti Rumunsku* (rozsudok z roku 2008). V tomto rozhodnutí ESLP konštatoval, že v skúmanom prípade generálny prokurátor nekonal na základe vlastnej iniciatívy, ale konal na základe žiadosti jednej zo strán sporu. ESLP zásah generálneho prokurátora do takéhoto súkromnoprávneho súdneho konania označil za priťažujúci faktor, pretože, hoci tento štátny úradník konal na základe podnetu účastníka súdneho konania, podanie mimoriadneho dovolania bolo ponechané výlučne na voľnej úvahe generálneho prokurátora. ESLP v danej veci preto dospel k záveru, že zrušenie dotknutého právoplatného a záväzného rozhodnutia porušilo sťažovateľovo právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Aj aktuálne rozhodnutia ESLP z 9. júna 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike (*DRAFT-OVA, a.s., PSMA, s.r.o. a COMPCAR, s.r.o.*) pripomínajú význam a obsah princípu rovnosti zbraní a princípu právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania.

Plénium Ústavného súdu SR Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), zohľadňujúc uvedené závery ESLP a reagujúc na niektoré prípady nejednotnosti senátov ústavného súdu pri riešení otázky prípustnosti mimoriadneho dovolania proti rozhodnutiu súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť a záväznosť, 18. marca 2015 pod sp.zn. PL.z. 3/2015 zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

Vyššie uvedené naznačuje, ako tieto súdne orgány (ESLP a ústavný súd), oprávnené za splnenia určitých predpokladov zrušiť aj rozhodnutie najvyššieho súdu, budú rozhodovať v skutkovo a právne podobných veciach, v ktorých generálny prokurátor podá mimoriadne dovolanie napriek tomu, že mimoriadnemu dovolaniu nepredchádzalo využitie všetkých dostupných riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov.

Povinnosť vyčerpať prostriedok nápravy, a to aj v prípade pochybnosti o jeho účinnosti, vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP (Van Oosterwijck proti Belgicku, rozsudok z roku 1980). Účastník konania je povinný vyčerpať všetky dostupné opravné prostriedky až po najvyššiu úroveň do takej miery, do akej je možné rozumne predpokladať, že ten - ktorý opravný prostriedok, oprávnenie podať ktorý účastník má, je (aspoň) potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci. Osobný názor účastníka konania na účinnosť alebo neúčinnosť konkrétneho opravného prostriedku nie je významný. Právomoc vyhodnotiť, či boli využité všetky dostupné opravné prostriedky, náleží ex officio súdu, ktorý rozhoduje o mimoriadnom opravnom prostriedku.

Vzhľadom na nejednotnosť súdneho rozhodovania, ktorá sa prejavila v zaujímaní odlišných právnych názorov obsiahnutých v rozhodnutiach senátov občianskoprávneho kolégia a obchodnoprávneho kolégia pri posudzovaní procesnej prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora, prijali občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu a obchodnoprávne kolégium najvyššieho súdu spoločné zjednocujúce stanovisko k prípustnosti mimoriadneho dovolania v zmysle § 243e až § 243j Občianskeho súdneho poriadku, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) ako spoločné stanovisko pod č. 94/2015. Právna veta tohto stanoviska znie: „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.“

Predmetné stanovisko vychádza z názoru, že postup účastníka občianskeho súdneho konania, ktorý mal v určitom prípade možnosť napadnúť rozhodnutia súdov odvolaním alebo dovolaním, uvedenú možnosť ale nevyužil, i keď tieto opravné prostriedky mali potenciál podstatne ovplyvniť rozhodnutie súdu, sa prieči všeobecne rešpektovanej zásade „nech si každý chráni svoje práva“. Táto zásada zdôrazňuje procesnú povinnosť účastníka vyvinúť vlastnú aktivitu a iniciatívu tak, aby sám svojimi procesnými úkonmi riadne, včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou sledoval ochranu svojich subjektívnych práv. Pokiaľ účastník konania zostane v naznačenom smere pasívny, je (neskoršia) aktivita generálneho prokurátora vyúsťajúca do podania mimoriadneho dovolania neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané v § 243e až § 243j O.s.p.

Dovolací súd s poukazom na hore uvedené dospel k záveru, že v danom prípade prebehlo dvojstupňové konanie, v ktorom mala oprávnená možnosť realizovať svoje procesné oprávnenia. Zo spisu nevyplýva, že by sama náležite chránila svoje práva a konala dostatočne predvídavo, starostlivo a obozretne. Oprávnená nepodala dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. Nevyužila preto dostupný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mala k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci. Vzhľadom na pasivitu samotnej oprávnenej pri včasnej ochrane jej práv je procesne neprípustná dodatočná aktivita generálneho prokurátora, ku ktorej došlo podaním mimoriadneho dovolania podnecovaného oprávnenou.

Z týchto dôvodov najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako procesne neprípustné (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s ustanoveniami § 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Generálnemu prokurátorovi v konaní o mimoriadnom dovolaní nemôže byť uložená povinnosť nahradiť trovy konania. Povinnosť nahradiť trovy konania v konaní o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (viď § 148a ods. 1 a 2 O.s.p.). V danom prípade dala podnet

na mimoriadne dovolanie oprávnená. Povinný nepodal návrh na priznanie náhrady trov konania o mimoriadnom dovolaní; najvyšší súd mu vzhľadom na to nepriznal náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243i ods. 2 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.